

Innst. O. nr. 114

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Ot.prp. nr. 87 (2008–2009)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om voksenopplæring (voksenopplæringsloven)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

Departementet legger i proposisjonen fram forslag til ny lov om voksenopplæring. Loven skal erstatte gjeldende lov fra 1976. Etter forslaget skal den nye loven omfatte studieforbund, frittstående fjernundervisningsinstitusjoner (nettskoler) og enkelte av de skolene som idag er regulert i kapittel 6A i privatskoleloven. Loven vil også omfatte nye skoler som blir godkjent etter den nye lovens kapittel 4. Etter en samlet vurdering foreslår departementet ikke å innlemme folkehøgskolene i lovforslaget.

Proposisjonen bygger på Tron-utvalgets innstilling NOU 2007:11 "Studieforbund – læring for livet", som blant annet anbefalte en ny lov til å regulere en mer samlet sektor for frivillig, fortjenestefri opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet.

Departementet viser til at regler om godkjenning av tilskuddsberettigede opplysningsorganisasjoner ble innført i voksenopplæringsloven av 1976. I dag er det 20 offentlig godkjente studieforbund, med rundt 440 medlemsorganisasjoner, og 12 offentlig godkjente fjernundervisningsinstitusjoner. Voksenopplæringsloven var den første i sitt slag. Siden har det vært store endringer på utdannings- og opplæringsfeltet. Lovens virkeområde er blitt betydelig redusert. Oppgaver er overført til andre lover. I 1998 erstattet opplæringsloven en del av voksenopplæringslovens bestemmelser om grunn- og videregående opplæring for voksne. Departementet anfører at gjeldende lov har få gjenstående aktive bestemmelser og i dag pri-

mært er en tilskuddslov som regulerer organisasjonsstrukturen i studieforbund og frittstående fjernundervisningsinstitusjoner.

Departementet mener forslaget til ny voksenopplæringslov vil gi studieforbund og frittstående fjernundervisningsinstitusjoner en bedre og mer tidsmessig ramme for virksomheten. Samtidig vil den nye loven gjøre det enklere for både brukere og offentlige myndigheter å forholde seg til tilbydere av opplæring ved siden av det formelle utdanningssystemet, hovedsakelig knyttet til frivillig sektor.

Departementet vil senere sende på høring forslag til forskrift i medhold av bestemmelsene om studieforbund og nettskoler. Denne forskriften vil erstatte dagens ni forskrifter til gjeldende voksenopplæringslov. Tilsvarende vil det senere bli høring om forslag til forskrift for skolene under kapittel 4. Det er departementets siktemål å skape et mer oversiktlig og lettere tilgjengelig regelverk på dette feltet.

Departementet viser til at kapittel 6A i privatskoleloven regulerer videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler. Enkelte av skolene tilbyr yrkesrettet opplæring på videregående skoles nivå. Men det er også en del kapittel 6A-skoler som reelt sett befinner seg over videregående skoles nivå, dvs. på dagens fagskolenivå. Ved behandlingen av Ot.prp. nr. 37 (2006–2007) ble det gjennomført en opprydning i forholdet mellom privatskoleloven og fagskoleloven og kapittel 6A i privatskoleloven vedtatt opphevet fra 1. juli 2010. Innen denne dato må de skolene som er godkjent etter kapittel 6A, innrette seg enten etter vilkårene i fagskoleloven eller de ordinære vilkårene i privatskoleloven. Skolene skal få beholde like gode rammebetingelser i de lover de kommer inn under, jf. Innst. O. nr. 88 (2006–2007). Departementet har i tråd med denne innstillingen vurdert nærmere hvilken lovmessig ramme som vil sikre disse skolene

uendrede rammevilkår også etter at kapittel 6A er opphevet.

Departementet foreslår at de skoler som ikke har innrettet seg etter fagskoleloven eller privatskoleloven innen 1. juli 2010, reguleres i et eget kapittel 4 i ny voksenopplæringslov. Departementet foreslår at de aktuelle skolene får beholde like gode rammebetingelser i ny lov, og at de beholder mulighet for framtidig tilskudd for faktiske elever begrenset til det elevtallet de i dag har godkjenning for. Etter forslaget vil det også være hjemmel for godkjenning av nye skoler etter kapittel 4 i ny lov.

Når det gjelder støtte fra Statens lånekasse for utdanning, er det ikke departementets intensjon at lovforslaget skal føre til endringer når det gjelder rett til utdanningsstøtte for elever og deltakere ved skoler og virksomheter som omfattes av lovforslaget. Departementet tar sikte på å følge dette opp med nødvendige tekniske endringer i tildelingsforskriften til utdanningsstøtteleven.

Departementets forslag til endringer i de juridiske og økonomiske rammevilkårene for studieforbund og nettskoler kan gjennomføres innenfor nåværende budsjettamme. Når det gjelder skoler under foreslått kapittel 4, følger det av forslaget til § 17 at departementet etter en samlet vurdering kan godkjenne nye skoler. Dette er imidlertid ikke noen rettighetsbestemmelse. Ved vurderingen av om godkjenning skal gis, kan departementet bl.a. legge vekt på hva det er budsjettmessig rom for.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Ny lov om voksenopplæring

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiten, Gorm Kjernli, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse Michaelsen, fra Høyre, Gunnar Gundersen og lederen Ine Marie Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen og Lena Jensen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til forslag om ny lov om voksenopplæring.

Komiteen ser behovet for en ny lov og er tilfreds med at den nye loven skal omfatte studieforbund, nettskoler (frittstående fjernundervisningsinstitusjoner) og enkelte av de skolene som i dag er regulert i kapittel 6A i privatskoleloven, samt nye skoler som blir godkjent etter ny lovs kapittel 4.

Komiteen er tilfreds med at Tronutvalgets utredning NOU 2007:11 "Studieforbund – læring for

livet" blir godt fulgt opp i det nye lovforslaget. Denne utredningen slår fast at studieforbundene er sentrale aktører når det gjelder å gjøre tredje sektor som læringsarena tilgjengelig for alle. Gjennom dette bidrar man til kunnskap, demokrati og deltakelse.

Komiteen viser til at det er mange aktører som bidrar til å nå viktige kunnskapsmål i arbeids- og samfunnsliv lokalt, regionalt og sentralt.

Komiteen mener at de offentlig godkjente studieforbundene og nettskolene kjennetegnes ved at de har stor innsikt i læringsformer for voksne, voksnes kompetansebehov og den enkeltes behov for fleksibilitet. Deres tilstedeværelse i lokalsamfunn over hele landet, samt den fleksible strukturen, gjør det mulig å endre kurstilbudene når etterspørselen hos den enkelte, i arbeidsmarkedet og i samfunnet forøvrig endrer seg. Disse aktørene spiller med andre ord en viktig rolle som supplement og alternativ til det formelle utdanningssystemet.

Komiteen mener det er viktig at man kontinuerlig har fokus på livslang læring. Imidlertid er behovet for satsing på kompetanseutvikling enda større i en tid med finanskriser og økende arbeidsledighet. Økt arbeidsledighet gir økt behov for kurstilbud i hele landet. Komiteen er derfor positiv til at det nå utformes et oppdatert og fleksibelt lovverk.

Komiteen merker seg at lovforslaget er et resultat av en grundig prosess hvor departementet har vært imøtekommende overfor høringsinstansene. Komiteen er av den oppfatning at forslaget til ny lov om voksenopplæring vil være et godt virkemiddel for å øke kompetansen hos voksne.

Komiteen har merket seg at gjeldende rett som gir studieforbundenes anledning til gratis bruk av undervisningslokaler videreføres. Komiteen gir sin tilslutning til det prinsippet.

Komiteen har merket seg at § 24 i gjeldende voksenopplæringslov ikke er foreslått videreført. Komiteen forutsetter at studieforbund som tilrettelegger for personer med funksjonshemninger fortsatt sikres tilfredsstillende økonomi til tilrettelegging gjennom det nye tilretteleggingstilskuddet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil bemerke at departementet legger opp til en utstrakt forskriftsfesting av sentrale bestemmelser. Det er ikke uproblematisk at store deler av rammeverket rundt voksenopplæring skal unnatas behandling i Stortinget. Disse medlemmer vil henstille til departementet å sørge for at sentrale aktører på voksenopplæringsfeltet får mulighet til å være involvert i utarbeidelsen av forskriftene.

Disse medlemmer viser til at lovforslaget ikke legger opp til en rett til godkjenning eller rett til tilskudd. Dersom et studieforbund fyller vilkårene

for godkjenning i § 5, kan godkjenning likevel nektes. Dersom godkjenning gis etter § 5, innebærer det ingen rett til tilskudd etter § 6. Disse medlemmer vil peke på at en slik praksis er uheldig og kan skape en uforutsigbar situasjon for studieforbundene. Dersom vilkårene i § 5 er oppfylt, bør godkjenning gis. Godkjente studieforbund bør også ha rett til tilskudd.

Disse medlemmer viser til at prinsippet om at studieforbundene kan disponere gratis undervisningslokaler foreslås videreført i § 7. Disse medlemmer støtter dette, men ber samtidig departementet i forbindelse med forskriftsarbeidet legge til grunn en praktisering av bestemmelsen som sikrer fleksibilitet. Studieforbundene er avhengige av å kunne tilby kurs blant annet på kveldstid og i helger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at KS og flere andre høringsinstanser tar til orde for at det må være anledning til å ta betalt for utgifter til blant annet lys, varme, renhold, vaktmestertjenester og bruk av IKT-utstyr. Disse medlemmer forutsetter at departementet ser på denne problematikken ved utarbeidelse av nødvendige forskrifter, med et spesielt fokus på de tidsrom det offentlige ikke selv har sin hovedaktivitet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til forslag i NOU 2007:11 om en kulturpott til fordeling blant studieforbundene. Disse medlemmer mener, i tråd med Tron-utvalgets anbefalinger, at en slik tilskuddsordning kan rettes mot læring i friere former og mot alle former for kulturlæring. Ved at den er knyttet til studieforbundene, framheves læringsperspektivet og verdien av å bygge kulturell kompetanse i befolkningen. Disse medlemmer mener en slik tilskuddsordning vil kunne fange opp andre aktiviteter og opplæringsrelaterte tiltak som ikke omfattes av dagens ordninger. Disse medlemmer forutsetter friske midler til en eventuell kulturpott, i tråd med Tron-utvalgets anbefalinger.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette en kulturpott til fordeling blant studieforbundene for å stimulere til opplæringsrelaterte tiltak innen kulturfeltet som ikke omfattes av dagens ordninger."

Nærmere om nettskolene

Komiteen viser til den viktige funksjonen de frittstående fjernundervisningsinstitusjonene (nettskolene) har. De er av stor betydning for en stadig større del av den kompetansehevingen som skjer.

Komiteen vil peke på at nettskolenes hovedoppgave er å tilby kompetansegivende opplæring til voksne på alle utdanningsnivåer. Særlig viktig er det at nettskolene har en fleksibilitet i studietilbudet som gjør det mulig å gi utdanningstilbud som både i innhold og tid svarer på samfunnets behov. Men det er også av stor betydning at nettbaserte tilbud gjør det mulig for flere å ta utdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er viktig at tilskuddet til nettskolene også kan omfatte prisreducerende tiltak.

2.2 Tilskudd fra kommuner/fylkeskommuner

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at det er viktig og positivt at studieforbund har en regional forankring, jf. § 5 d i lovforslaget. Flertallet mener derfor at det er viktig at kommunenes og fylkeskommunenes rolle videreføres i den nye loven.

Flertallet vil derfor føye til et nytt femte og dermed siste ledd i § 6.

"Kommuner og fylkeskommuner kan gi tilskudd til studieforbund ut fra kommunale og fylkeskommunale planer."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet slutter seg til departementets vurdering om at det ikke er hensiktsmessig å foreslå lovbestemmelser som forplikter kommunen eller fylkeskommunen til å yte tilskudd til studieforbund eller å ha noen lovfestet rolle i tilskuddsforvaltningen.

2.3 6A-skolene

Komiteen registrerer at noen av de såkalte 6A-skolene som ikke finner sin plass innenfor fagskoleloven eller privatskoleloven, reguleres i kapittel 4 i ny lov om voksenopplæring, og at det vil være hjemmel for godkjenning av nye skoler etter det samme kapitlet.

Komiteen mener at det ved godkjenning av skolens læreplaner er viktig at det blir gjort etter kriterier der den enkelte skoles særpreg og verdigrunnlag får komme til orde. Komiteen mener skolens læreplaner skal realisere formålsparagrafen i loven, utformes i henhold til den enkelte skoles egenart og verdigrunnlag og være på nivå over grunnskoleopplæring.

Tilskudd og skolepenger

Komiteen viser til at normalsatsen for tilskudd skal fastsettes slik at de følger visse programområder

i videregående opplæring, for eksempel studieforbereidende og musikkutdanning i VGO.

Godkjenning av skoler (§ 17)

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at departementet henviser til Ot. prp. nr. 64 (2003–2004) om godkjenning av 6A-skoler. Disse medlemmer forutsetter at skoler gis godkjenning når det søkes innenfor de fastlagte kriterier her og øvrige krav i loven. Departementet skal likevel vurdere seriositeten til søkeren. Disse medlemmer har merket seg at det er lovens mening å legge til rette for alternative skoler. Disse medlemmer mener at et nei til en søknad ikke kan begrunnes med budsjettsituasjonen. Disse medlemmer mener også at det skal foretas rask behandling når en godkjent skole søker om utvidelse.

Kjøp av opplæringstjenester (§ 17)

Komiteen er enig i at skolene ikke skal kunne sette ut hele lærervirksomheten, men mener samtidig at skoler må kunne kjøpe opplæringstjenester til mindre undervisningsoppdrag som skolen ikke har i sin faste lærerportefølje. Komiteen viser til at mange av disse skolene er svært små og har en del små spesialiserte fag hvor de er avhengige av å kjøpe opplæringstjenester som en mindre del av de totale læringsaktivitetene. Det varierer fra år til år hvilke lærerkrefter som kreves, og noen har kontakt med selvstendig næringsdrivende/enkeltmannsforetak, musikere eller andre skoler som kan betjene slike fagområder. Komiteen mener loven må gi rom for i begrenset omfang å kunne kjøpe opplæringstjenester. Det kan blant annet dreie seg om å hente inn spesialister og fagfolk i mindre stillingsbrøker i kortere perioder på spesielle områder. Departementet fastsetter dette gjennom forskrift.

Komiteen foreslår derfor at § 17 fjerde ledd skal erstattes med følgende:

"Departementet kan gi forskrift om kjøp av opplæringstjenester."

Krav til innhold og vurdering (§ 18)

Komiteen mener skolenes ulike preg bør anerkjennes og avspeiles i loven. Komiteen ser det derfor som viktig at skolene selv får rett til å definere sitt eget verdigrunnlag og mener at dette bør legges inn i § 18. Et slikt definert verdigrunnlag må også få konsekvenser for skolenes drift, ansettelse og utforming av læreplaner.

Komiteen foreslår at § 18 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

"Skolen definerer selv sitt eget faglige og/eller verdimeslige grunnlag."

Gratisprinsippet (§ 23)

Komiteen viser til at skolene § 23 fjerde ledd ikke kan kreve noen form for betaling utover 25 pst. elevpenger. Komiteen vil understreke at elevene i disse skolene ikke er elever i grunnopplæringen. Komiteen mener derfor det ikke er naturlig at skolene skal være bundet av gratisprinsippet selv om de er bundet av nonprofitt-regler. Komiteen mener skolene kan kreve betaling av elevene for studieturer og utgifter til prosjekter som inngår i opplæringen og som er gjort kjent for søkerne til skolen på forhånd.

Komiteen viser til at det i proposisjonen henvises til at dette skal omtales i en forskrift, og at § 23 siste ledd endres i tråd med dette. Dette er imidlertid ikke gjentatt i merknadene til de enkelte paragrafer og hjemmel til forskrift er ikke foreslått inntatt i selve lovforslaget.

Komiteen foreslår på denne bakgrunn et tillegg i § 23 siste ledd, som da skal lyde:

"Skolene kan pålegge elevene å holde seg med undervisningsmateriell og utstyr til eget bruk som opplæringen til normalt gjør det nødvendig å ha, og de kan kreve betaling fra elevene for utgifter til å kopiere slikt materiell. Skolene kan ikke kreve noen form for betaling for opplæringen fra elever utover det som følger av denne bestemmelsen eller forskrift gitt i medhold av denne bestemmelsen. Departementet gir nærmere forskrift om adgangen til å ta betaling for opplæringen."

Elevtall (§ 24)

Komiteen viser til at det i privatskoleloven heter at "dersom en skole har færre enn 15 elever de siste tre år i sammenheng betyr det at godkjenningen faller bort". Komiteen mener 15 elever i en grunnskole med flere årskivåer er forståelig, men at de fleste av disse skolene er ettårige og 15 elever vil bety en stor innstramming. Komiteen mener derfor det bør settes en grense på 10 elever i de siste 3 år i sammenheng.

Komiteen foreslår på denne bakgrunn en tilføyelse i § 24 andre bestemmelse første strekpunkt:

"§ 24 første strekpunkt skal lyde:

- § 2-2 om krav til virksomheten til skolen, med unntak av tredje ledd. Dersom en skole etter kapittel 4 har færre enn 10 elever tre skoleår i sammenheng, faller godkjenningen bort."

Annen virksomhet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det i proposisjonen henvises til privatskoleloven § 2-2 om blant annet annen virksomhet og minste elevtall ved godkjenning.

Disse medlemmer viser til at annen virksomhet i utgangspunktet ikke er tillatt i privatskoleloven. Det er likevel tillatt med noen faste unntak som blant annet internat og etter særskilt søknad "virksomhet som utgjør en mindre del av virksomheten". Disse medlemmer mener det er hensiktsmessig ut fra flere hensyn å utnytte de ressurser skolene rår over, på en best mulig måte. Dette gjelder eiendom og bygninger, men også kunnskap og ferdigheter. Disse medlemmer mener det bør gis et fast unntak med mulighet for å ha korte kurs som en lovlig virksomhet i skolen og utleie av skolens lokaler/internat uten å skille det ut fra rettssubjektet, uten statstilskudd og med eget kostnadssted.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen opprette en kulturpott til fordeling blant studieforbundene for å stimulere til opplæringsrelaterte tiltak innen kulturfeltet som ikke omfattes av dagens ordninger.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om voksenopplæring (voksenopplæringsloven)

Kapittel 1. Formål og virkeområde

§ 1 Formål

Formålet med denne loven er å fremme livslang læring ved å legge til rette for organiserte læringsaktiviteter ved siden av det formelle utdanningssystemet. Loven skal bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle, og slik fremme den enkeltes utvikling og møte behovene i samfunns- og arbeidslivet.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder godkjenning for statstilskudd for godkjente studieforbund og godkjente nettskoler, og vilkår for slikt tilskudd, jf. kapittel 2 og kapittel 3 i loven.

Loven gjelder videre vilkår for statstilskudd for skoler som 30. juni 2010 er godkjent og i drift etter kapittel 6A i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova), jf. kapittel 4 i loven, og skoler som blir godkjent etter § 17 annet ledd i denne loven.

Kongen gir forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3 Definisjoner

I denne loven menes med:

- a) *Studieforbund*: ideell og demokratisk organisasjon godkjent etter lovens § 5, som utfører oppgaver innenfor voksenopplæring, og som har flere medlemsorganisasjoner.
- b) *Samisk studieforbund*: studieforbund av og blant samer.
- c) *Medlemsorganisasjon i studieforbund*: organisasjon som utfører oppgaver innenfor voksenopplæring, og som er medlem av et studieforbund, jf. § 5 bokstav f.
- d) *Nettskole*: ideell virksomhet godkjent etter lovens § 13 som har fjernundervisning som hovedformål.
- e) *Fjernundervisning*: opplæring ved fjernkommunikasjon hvor lærer og deltager er adskilt i rom eller tid.

Kapittel 2. Studieforbund

§ 4 Overordnede mål for studieforbundenes opplæringsaktivitet

Studieforbundene skal drive sin opplæringsaktivitet på grunnlag av følgende overordnede mål:

- a) Å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for bærekraftig utvikling ved å engasjere og utvikle aktive medborgere.
- b) Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.
- c) Å bekjempe utstøting og bidra til inkludering.
- d) Å bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og slik møte behov i et samfunn og arbeidsliv i stadig endring.
- e) Å styrke kulturelt mangfold og øke deltagelse i kulturlivet.
- f) Å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.

§ 5 Godkjenning av studieforbund

Departementet kan etter søknad godkjenne et studieforbund for tilskudd etter loven.

I tillegg til å drive sin opplæringsvirksomhet i samsvar med § 4, må et studieforbund oppfylle følgende vilkår:

- a) Det må ha opplæring som hovedformål, og ellers ha et ideelt formål.
- b) Det må ha betegnelsen "studieforbund" i navnet.
- c) Det må ha en demokratisk oppbygning.
- d) Det må ha virksomhet over hele landet, herunder en regional organisasjonsmessig forankring.
- e) Studieforbundets kursvirksomhet må utgjøre et minimumsnivå. Departementet fastsetter minimumsnivået, samt regler for rapportering, i forskrift.
- f) Studieforbundet må ha et minimum antall medlemsorganisasjoner. Departementet fastsetter minimumstallet i forskrift.

Hva gjelder bestemmelsene i bokstavene d, e og f i annet ledd, fastsetter departementet i forskrift egne krav for samiske studieforbund. Hva gjelder bestemmelsen i bokstav e i annet ledd, fastsetter departementet i forskrift egne krav for politiske partiers studieforbund.

§ 6 Modell for statstilskudd til studieforbund

Studieforbund som er godkjent etter § 5 i loven, kan få statstilskudd.

Statstilskuddet består av følgende komponenter:

- a) Grunntilskudd.
- b) Opplæringstilskudd.
- c) Tilretteleggingstilskudd.

Departementet gir forskrift om kriterier for tilskudd, beregningsregler, rapportering og kontroll. Departementet kan i forskrift fastsette at andre organisasjoner enn godkjente studieforbund kan få statstilskudd i en overgangsperiode etter at denne loven trer i kraft.

Departementet fastsetter i forskrift egne bestemmelser om tilskudd for samiske studieforbund.

Kommuner og fylkeskommuner kan gi tilskudd til studieforbund ut fra kommunale og fylkeskommunale planer.

§ 7 Gratis bruk av undervisningslokaler

Undervisningslokaler der driftsutgiftene dekkes av det offentlige, skal etter søknad stilles vederlagsfritt til disposisjon for studieforbund og medlemsorganisasjoner ved avholdelse av kurs med tilskudd etter kapittel 2 i loven. Departementet gir nærmere forskrifter.

§ 8 Fellesorgan for studieforbund

Fellesorgan for studieforbund kan etter søknad få tilskudd til drift, samt til samordningsoppgaver overfor studieforbundene og oppgaver for departementet.

§ 9 Beskyttelse av betegnelsen studieforbund

Betegnelsen studieforbund kan bare benyttes som navn av organisasjoner som er godkjent som studieforbund etter loven, jf. § 5.

§ 10 Dokumentasjon på gjennomført opplæring

Deltagere på kurs med tilskudd etter kapittel 2 i loven skal ha dokumentasjon på gjennomført opplæring. Departementet gir nærmere forskrifter.

§ 11 Tilsyn og kontroll

Departementet fører tilsyn og kontroll med virksomhet som hører under dette kapittel, og skal i den sammenheng ha tilgang til relevant dokumentasjon.

§ 12 Reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaget forhold i strid med loven, med forskrifter gitt i medhold av loven eller med forutsetningene for godkjenningen, kan departementet gi pålegg om å rette på forholdet.

Departementet kan holde tilbake statstilskuddet eller trekke tilbake godkjenningen dersom vilkår i loven, vilkår i forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen ikke blir oppfylt. Departementet kan også kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd, og tilskuddsmidler som er brukt i strid med loven, forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen.

Kapittel 3. Nettskoler

§ 13. Godkjenning av nettskoler

Departementet kan etter søknad godkjenne en nettskole for tilskudd etter loven.

Vilkårene for godkjenning etter første ledd er at nettskolen har et ideelt formål, og at den har fjernundervisning som hovedformål.

En godkjent nettskole skal drive på grunnlag av følgende overordnede mål:

- a) Å utvikle fjernundervisning som opplæringsmetode.
- b) Å gi tilgang til fleksibel og kvalitetssikret opplæring for å møte den enkeltes behov i samfunns- og arbeidsliv.
- c) Å utvikle opplæringstilbud tilrettelagt for den enkelte ut fra forutsetninger og behov.

§ 14. Tilskudd til nettskoler

Nettskoler som er godkjent etter § 13 i loven, og fellesorgan for disse, kan få statstilskudd til utvikling av undervisningsløsninger og læringsressurser, og til drift av fellesorgan.

Departementet kan gi forskrift om kriterier for tilskudd, behandling av tilskuddssøknader, rapportering og kontroll.

§ 15 Tilsyn og kontroll

Departementet fører tilsyn og kontroll med virksomhet som hører under dette kapittel, og skal i den sammenheng ha tilgang til relevant dokumentasjon.

§ 16 Reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaget forhold i strid med loven, med forskrifter gitt i medhold av loven eller med forutsetningene for godkjenningen, kan departementet gi pålegg om å rette på forholdet.

Departementet kan holde tilbake statstilskuddet eller trekke tilbake godkjenningen dersom vilkår i loven, vilkår i forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen ikke blir oppfylt. Departementet kan også kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd, og tilskuddsmidler som er brukt i strid med loven, forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen.

Kapittel 4. Diverse skoler

§ 17 Godkjenning av skoler

Skoler som 30. juni 2010 er godkjent og i drift etter kapittel 6A i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skoler med rett til statstilskot (privatskoleloven), har rett til statstilskudd og til å drive virksomhet etter dette kapitlet.

Departementet kan på grunnlag av søknad etter en samlet vurdering godkjenne driftsendringer og nye skoler etter dette kapitlet. Godkjenningen faller bort dersom ikke skolen starter opp sin virksomhet i løpet av tre skoleår etter at godkjenningen er gitt. Det samme gjelder dersom driften etter loven blir nedlagt.

Departementet kan i forskrift fastsette frister i forbindelse med søknad om godkjenning av driftsendringer og nye skoler.

Departementet kan gi forskrift om kjøp av opplæringstjenester.

§ 18 Krav til innhold og vurdering i opplæringen

Skolen skal drive etter læreplaner godkjent av departementet. Det må gå frem av planene hvilke vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal benytte. Skolen skal ha læreplaner som er på nivå over grunnskoleopplæring. Skolen definerer selv sitt eget faglige og/eller verdimesige grunnlag. Opplæringen skal være på norsk eller samisk. Dersom særlige grunner tilsier det kan en skole, helt eller delvis, få godkjent annet undervisningsspråk enn norsk og samisk.

Departementet kan gi forskrift om vurdering av elever, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

Departementet kan gi forskrift om et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

§ 19 Inntak av elever

Skolene skal ha hele landet som inntaksområde.

Skolene skal ha et inntaksreglement som viser prioriteringen av søkere, dersom søkningen til skolen er større enn skolens kapasitet. Skolen kan i inntaksreglementet sette vilkår for inntak til skolen. Regler for prioritering av søkere og vilkår for inntak må være begrunnet ut fra saklige hensyn. Skolen avgjør i samsvar med reglementet hvilke av søkerne som skal tas inn.

Ved avgjørelse etter disse reglene gjelder forvaltningsloven. Avgjørelse om inntak er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.

§ 20 Kompetansekrav til undervisningspersonalet

Styret fastsetter krav til kompetanse, med mindre departementet i det enkelte tilfellet fastsetter noe annet.

Dersom det ikke er søkere som fyller kompetansekravene etter første ledd, kan andre ansettes midlertidig. Med mindre det er avtalt en kortere ansettelsesperiode, skal ansettelsen vare til og med 31. juli.

Ved ansettelse gjelder arbeidsmiljøloven §§ 13-3 og 13-4 og diskrimineringsloven §§ 4 og 7.

§ 21 Lønns- og arbeidsvilkår

Styret fastsetter de ansattes lønns- og arbeidsvilkår.

§ 22 Bortvisning

Skolen kan i ordensreglementet fastsette at elever som alvorlig eller flere ganger bryter reglementet, kan bortvises fra undervisningen. Elever kan bortvises i inntil fem dager. Daglig leder ved skolen vedtar bortvisning etter å ha rådført seg med elevens lærere.

Når en elev over tid har vist en opptreden som i alvorlig grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når en elev alvorlig forsømmer sine plikter, kan eleven etter vedtak av styret bortvises fra resten av det kurset eleven er tatt inn på.

Før det blir gjort vedtak om bortvisning, skal skolen vurdere andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Forvaltningsloven gjelder ved vedtak etter denne paragraf. Avgjørelse om bortvisning er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2. Departementet er klageinstans.

§ 23 Offentlige tilskudd, skolepenger mv.

Alt offentlig tilskudd og skolepenger for elevene skal komme elevene til gode. Dette innebærer blant annet at skolen ikke kan

- a) gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eierne eller deres nærstående, verken når skolen er i drift eller når driften blir nedlagt

- b) pådra seg kostnader i form av leieutgifter for eiendom eller lokale som tilhører skolens eiere eller deres nærstående, eller på annen måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlige tilskudd eller eiendeler fra elevene ikke kommer elevene til gode.

Departementet kan gi nærmere forskrift om forbud mot utbytte eller annen overføring som nevnt i bokstav a.

Skolene får statstilskudd til godkjent opplæring. Skolene får dekket 75 prosent av de driftsutgiftene som kommer inn under tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd. Tilskuddet blir regnet ut fra en normalsats. Forutsetningen er at elevene får undervisning som minst tilsvarer et halvt skoleår. Departementet kan gi forskrift om dokumentasjon for og om rapportering av elevtall.

Skolene kan kreve inn skolepenger. Styret fastsetter størrelsen på skolepengene. Skolepengene kan utgjøre inntil 25 prosent av tilskuddsgrunnlaget, med et beløp fastsatt av departementet i tillegg for dekning av utgifter til husleie eller kapitalkostnader. Departementet kan i særlige tilfeller gjøre tidsavgrenset unntak fra kravet.

Skolene kan pålegge elevene å holde seg med undervisningsmateriell og utstyr til eget bruk som opplæringen normalt gjør det nødvendig å ha, og de kan kreve betaling fra elevene for utgifter til å kopiere slikt materiell. Skolene kan ikke kreve noen form for betaling for opplæringen fra elever utover det som følger av denne bestemmelsen eller forskrift gitt i medhold av denne bestemmelsen. Departementet gir nærmere forskrift om adgangen til å ta betaling for opplæringen.

§ 24 Andre bestemmelser

Følgende bestemmelser i privatskoleloven gjelder så langt de passer for skoler etter kapittel 4:

- § 2-2 om krav til virksomheten til skolen, med unntak av tredje ledd. Dersom en skole etter kapittel 4 har færre enn 10 elever tre skoleår i sammenheng, faller godkjenningen bort.
- § 2-4 om krav til skoleanlegg og skolemiljø
- § 3-3 tredje ledd om skolegangen
- § 3-4 om tilpasset opplæring og organisering av elevene i grupper, med unntak av tredje ledd
- § 3-9 om ordensreglement og lignende
- § 4-1 om ledelse
- § 5-1 om styret, med unntak av bokstavene a og c
- § 5-2 om styrets oppgaver, med unntak av bokstavene a og e
- § 5-3 om elevråd, med unntak av første ledd første og annet punktum

- § 7-1 om budsjett, regnskap og rapportering
- § 7-3 om taushetsplikt

§ 25 Tilsyn

Departementet fører tilsyn med skoler som driver sin virksomhet etter dette kapitlet og skal i den sammenheng ha tilgang til skoleanlegg og dokumentasjon.

Ved opphør av skoledriften kan departementet i alle tilfeller kreve tilbakeført gjenstående midler som skriver seg fra det offentlige tilskuddet.

Departementet kan gi forskrift som pålegger de ansvarlige for opplæringsvirksomheten og de som får opplæring, å gi opplysninger og delta i evalueringer og rapportere om forhold som er av betydning for evaluering av opplæringsvirksomheten.

§ 26 Reaksjonsformer

Dersom det blir oppdaget forhold i strid med dette kapitlet, med forskrifter gitt i medhold av dette kapitlet eller med forutsetningene for godkjenningen, kan departementet gi pålegg om å rette på forholdet.

Departementet kan holde tilbake statstilskuddet eller trekke tilbake godkjenningen dersom vilkår i dette kapitlet, vilkår i forskrifter gitt i medhold av dette kapitlet eller forutsetningene for godkjenningen ikke blir oppfylt. Departementet kan også kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd, og tilskuddsmidler som er brukt i strid med dette kapitlet, forskrifter gitt i medhold av loven eller forutsetningene for godkjenningen.

Første og annet ledd gjelder også dersom det er oppdaget forhold i strid med andre lover og forskrifter, og forholdet svekker tilliten til skolen.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 27 Overgangsbestemmelser

Studieforbund som er godkjent etter lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven), beholder sin godkjenning i 3 år etter at denne loven trer i kraft, jf. § 31. Departementet kan etter søknad gi særskilt tilskudd til sammenslåing av studieforbund.

Frittstående fjernundervisningsinstitusjoner som er godkjent etter lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven), skal betegnes godkjente nettskoler etter at denne loven trer i kraft, jf. § 31, men beholder for øvrig sin godkjenning.

§ 28 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft 1. januar 2010.
Kapittel 4 trer i kraft 1. juli 2010.

§ 29 Endringer i andre lover

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

- 1) Lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring oppheves.
- 2) I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal § 4A-4 annet ledd lyde:
Kommunen og fylkeskommunen kan nytte studieforbund, *godkjente nettskolar* og andre som gir tilbod om grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring for å oppfylle plikta til å gi opplæring til vaksne.

- 3) I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot gjøres følgende endringer:

§ 1-2a annet ledd skal lyde:

Lova gjeld ikkje skolar som er omfatta av folkehøgskoleloven, fagskoleloven, *voksenopplæringsloven* eller skolar som driv verksemda si etter opplæringslova § 2-12. Lova gjeld heller ikkje skolar som blir drivne av politiske grupper eller parti på partipolitisk grunnlag.

§ 6-1 femte ledd siste punktum oppheves.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 8. juni 2009

Ine Marie Eriksen Søreide

leder

Freddy de Ruiten

ordfører

